

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของแรงงานสตรีที่รับงานมาทำที่บ้าน ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของแรงงานสตรีที่รับงานมาทำที่บ้าน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นแรงงานสตรีที่รับงานมาทำที่บ้านที่ทำงานอยู่กับบ้าน โดยทำงานให้กับนายจ้างหรือผู้ที่มาติดต่อสั่งทำด้วยตนเองหรือด้วยความช่วยเหลือของสมาชิกในครัวเรือนหรือกลุ่ม โดยได้รับค่าจ้างตามงานที่ทำ ทั้งนี้งานที่ต้องเป็นงานที่รับมาทำที่บ้านของตนเองหรือของกลุ่มในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 897 ราย (ข้อมูลพื้นฐานกลุ่มผู้ผลิตอยู่กับบ้าน, 2544 อ้างถึงใน จริญญา วงษ์พรหมและคณะ, 2545, น.4_6-4_11)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 230 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการประมาณจากประชากร ใช้ร้อยละ 25 ของจำนวนประชากรทั้งหมด (เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, 2539, น.141) และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยจัดแบ่งประเภทของงานที่รับมาทำที่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ ตามโครงการศึกษาและพัฒนาผู้รับงานมาทำที่บ้านในภาคเหนือ ซึ่งได้แบ่งงานออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ งานทอผ้า งานแกะสลัก งานจักสาน งานเย็บผ้าโหล งานศิลปประดิษฐ์ และงานถนอมและแปรรูปอาหาร จากนั้นจัดทำหมายเลขของกลุ่มสมาชิกในแต่ละประเภทงาน แล้วใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากให้ได้จำนวนตามที่ต้องการ เพื่อให้ได้กลุ่มงานครบทั้ง 6 ประเภทงานและไม่มีอคติ (ดังตารางที่ 2.1)

ตารางที่ 3.1

จำนวนแรงงานสตรีที่รับงานมาทำที่บ้านจำแนกตามประเภทของงาน

ประเภทของงาน	จำนวนสมาชิก ที่เป็นประชากร	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ร้อยละ(คน)
งานทอผ้า	122	13.9(32)
งานแกะสลัก	5	2.2(5)*
งานจักสาน	224	24.3(56)
งานเย็บผ้าโหล	90	10.0(23)
งานศิลปประดิษฐ์	330	35.7(82)
งานถนอมและแปรรูปอาหาร	126	13.9(32)
รวม	897	100.0(230)

ที่มา : ข้อมูลพื้นฐานกลุ่มผู้ผลิตอยู่กับบ้าน พ.ศ. 2544

หมายเหตุ * ประเภทงานแกะสลักมีจำนวนประชากรน้อยกว่า 30 คน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้จำนวนประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ผลการวิจัยเป็นที่น่าเชื่อถือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษาสูงสุด รายได้ส่วนบุคคลต่อเดือน ความเพียงพอของรายได้ ระยะเวลาในการทำงานต่อวัน/สัปดาห์ ประเภทงาน แหล่งช่วยเหลือเมื่อมีปัญหาสุขภาพ และการมีโรคประจำตัว

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยใช้กรอบแนวคิดของเพนเดอร์ (Pender, 1996) ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ 6 ด้าน ดังนี้

ด้านการจัดการทางสุขภาพ จำนวน 10 ข้อ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ การปฏิบัติสุขภาพ วิชาส่วนบุคคล ความสนใจในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ และการสังเกตความผิดปกติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับร่างกาย

ด้านกิจกรรมทางกาย จำนวน 9 ข้อ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความสม่ำเสมอในการออกกำลังกายในหนึ่งสัปดาห์ ความสนใจและการเข้าร่วมในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อเพื่อเพิ่มสมรรถนะทางกาย

ด้านภาวะโภชนาการ จำนวน 16 ข้อ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการรับประทานอาหาร ลักษณะนิสัยในการรับประทานอาหาร การดื่มน้ำสะอาดที่เพียงพอ และการงดเว้นเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของคาเฟอีน

ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จำนวน 7 ข้อ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนประโยชน์ซึ่งกันและกัน และแลกเปลี่ยนข้อมูลสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงการช่วยเหลือ การสนับสนุนทางด้านจิตใจ การให้กำลังใจ และการสนับสนุนทางด้านสังคม

ด้านการจัดการกับความเครียด จำนวน 8 ข้อ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการผ่อนคลาย ความตึงเครียดและการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม

ด้านเจริญทางจิตวิญญาณ จำนวน 10 ข้อ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความกระตือรือร้น ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ความพึงพอใจในชีวิตและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความตระหนักในการให้ความสำคัญกับชีวิตและการกำหนดจุดมุ่งหมายในชีวิต

รวมทั้งหมด 60 ข้อ ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 4 ระดับ ดังนี้ ทำเป็นประจำ ทำบ่อยครั้ง ทำบางครั้ง ไม่ทำเลย โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อคำถามดังนี้

	ข้อความด้านบวก			ข้อความด้านลบ		
ทำเป็นประจำ	ให้	3	คะแนน	ให้	0	คะแนน
ทำบ่อยครั้ง	ให้	2	คะแนน	ให้	1	คะแนน
ทำบางครั้ง	ให้	1	คะแนน	ให้	2	คะแนน
ไม่ทำเลย	ให้	0	คะแนน	ให้	3	คะแนน

การแปลความหมาย

รวมคะแนนแต่ละด้านแล้วคิดเป็นร้อยละ นำค่ามาแปลผลตามเกณฑ์ของเพนเดอร์ (1987 อ้างถึงใน สมจิตร หนูเจริญกุล, 2543, น. 73) ดังนี้

คะแนน(ร้อยละ)	ระดับ
มากกว่าร้อยละ 85	สูง
ร้อยละ 75-85	ค่อนข้างสูง
ร้อยละ 65-74	ปานกลาง
ร้อยละ 55-64	ค่อนข้างต่ำ
ต่ำกว่าร้อยละ 55	ต่ำ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการบริการสวัสดิการด้านสุขภาพ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่

การหาความตรงของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยหาความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการพยาบาล การนำทฤษฎีเพนเดอร์ไปใช้ และสุขภาพของแรงงานสตรีที่รับงานมาทำที่บ้าน จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์และการนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความตรงตามเนื้อหา = 0.87 หลังจากนั้นผู้วิจัยนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำแบบสอบถามนั้นไปหาความเชื่อมั่น

การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับแรงงานสตรีที่รับงานมาทำที่บ้านในกลุ่มที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ แรงงานสตรีที่รับงานมาทำที่บ้านในกลุ่มงานทอผ้า งานแกะสลัก งานจักสาน งานเย็บผ้าโหล งานศิลปประดิษฐ์ และงานถนอมและแปรรูปอาหาร ประเภทงานละ 5 ราย รวมทั้งสิ้น 30 ราย เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของภาษา ปัญหาอุปสรรค ระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามและตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) ของแบบสอบถามแต่ละด้าน และโดยรวม ได้ค่าความเชื่อมั่นรายด้านและโดยรวม ดังนี้ ด้านการจัดการทางสุขภาพ = 0.74 ด้านกิจกรรมทางกาย = 0.70 ด้านภาวะโภชนาการ = 0.70 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล = 0.84 ด้านการจัดการกับภาวะเครียด = 0.82 ด้านการเจริญทางจิตวิญญาณ = 0.77 และพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพโดยรวม = 0.90

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลหลังจากได้รับความยินยอมจากประธานกลุ่มสตรีที่รับงานมาทำที่บ้านในแต่ละงาน และสตรีที่รับงานมาทำที่บ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางวาจา โดยกลุ่มตัวอย่างทุกคนได้รับการแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยสัญญาว่าจะเก็บข้อมูลไว้เป็นความลับเพื่อการวิจัยเท่านั้นและการบันทึกจะไม่เปิดเผยชื่อของกลุ่มตัวอย่าง

การรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

1. คัดเลือกและสุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนดให้ครอบคลุมงาน ทั้ง 6 งาน และนัดหมายวันเวลาที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับประธานกลุ่มสตรีที่รับงานมาทำที่บ้านในงานแต่ละประเภท
2. ทำหนังสือถึงประธานกลุ่มสตรีที่รับงานมาทำที่บ้าน ในกลุ่มที่ได้รับคัดเลือกเป็นตัวอย่าง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย และขออนุญาตเก็บข้อมูล
3. เก็บข้อมูลโดยการแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามพร้อมทั้งขอความร่วมมือในการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มประเภทของงาน
4. เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีเข้าร่วมงานวิจัย ผู้วิจัยจึงแจกแบบสอบถาม และให้เวลาในการตอบแบบสอบถาม กรณีที่กลุ่มตัวอย่างอ่านหนังสือไม่ออก ผู้วิจัยจะใช้วิธีอ่านแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบ
5. เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบคำตอบที่ได้รับอีกครั้งให้ครบถ้วนตามข้อคำถามทั้งหมด ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถตอบแบบสอบถามได้ในขณะนั้น ผู้วิจัยจะแจกแบบสอบถามไว้ให้ตอบและขอเก็บแบบสอบถามคืนภายใน 1 สัปดาห์
6. เมื่อได้แบบสอบถามครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ ผู้วิจัยจึงทำการลงรหัส และวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติอ้างอิง จากโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows มีการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

1. แจกแจงความถี่และคำนวณร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสภาพการทำงาน และแหล่งช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาสุขภาพ
2. แจกแจงความถี่และร้อยละของระดับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพรายด้าน และพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพโดยรวม
3. หาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสภาพการทำงาน และแหล่งช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาสุขภาพ กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพรายด้านและโดยรวม โดยใช้การทดสอบ Chi-square และ correlation